

PROGRAM FOR PARALLELLOPPDRAG – SANDNESVÅGEN – ALSTAHAUG KOMMUNE

Innhold

1. Invitasjon til parallelloppdrag.....	3
2. Bakgrunn	4
3. utfordringer og muligheter	5
4. Beskrivelse av dagens situasjon	6
4.1. Hovedområde; Sandnesvågen.....	6
4.2. Område 1 Sandnes barneskole.....	7
4.3. Område 2 – Vågen.....	7
4.4. Område 3 - Nettet.....	8
4.5. Sandnesvågen i forhold til sentrumsgrense	9
5. Rammer og føringer	13
6. Beskrivelse av oppdraget – hva parallelloppdraget skal svare på.....	16
6.1. Sjøfronten.....	17
6.2. Grønn mobilitet og bylogistikk	18
6.3. Blågrønne forbindelser.....	19
6.4. Gode byrom og møteplasser	20
6.5. Rekreasjon for befolkningen og besøkende.....	21
6.6. Bolig/næring	22
6.7. Trinnvis utvikling.....	22
7. Beskrivelse av prosess og frister.....	23
8. Krav til leveranse	24
8.1. Bruk av resultatene fra parallelloppdraget	24
9. Referanser	25

1. Invitasjon til parallelloppdrag

Alstahaug kommune er en øykommune i Nordland og et naturlig knutepunkt for kommunikasjon på ytre Helgeland. Sandnessjøen er regionsenter med sykehus, flyplass 10 minutter fra sentrum med direktefly til Oslo, Trondheim og Bodø, utdanningstilbud på videregående- og høyskolenivå, hurtigruteanløp og gode forbindelser til våre nabokommuner.

Nordland Fylkeskommune har utviklet en egen plan for [by- og regionsenterpolitikk](#) for perioden 2017-2025. Målet er at de 10 regionsentrene i Nordland – deriblant Sandnessjøen, skal utvikles til å bli kompakte, innovative og bærekraftige. Utgangspunktet er den enkelte bys egenart. Betydningen av godt samspill mellom byen og omlandet blir pekt på som en viktig faktor for å skape mer attraktive regioner for innbyggere, besøkende og næringsliv.

Kommunen inviterer til parallelloppdrag som skal danne grunnlag for utarbeiding av områderegulering for Sandnesvågen, et viktig område og innfallsport sentralt i Sandnessjøen. Parallelloppdraget skal ses i sammenheng med videre utvikling av regionsenteret Sandnessjøen. I 2016 ble det holdt byromseminar i Sandnessjøen og workshop med arkitektfirmaet Gehl. [Rapporten](#) fra dette seminaret synliggjør flere av utfordringene/mulighetene som regionsenteret har til å skape gode møteplasser/byrom.

Planarbeidet for Sandnesvågen er delt i faser, hvor dette parallelloppdraget inngår i en startfase. Parallelloppdraget er ikke en konkurranse, men en åpen, honorert idéutviklingsprosess med 2 utvalgte team. Det skal ikke kåres noen vinner etter avsluttet prosess, og det vil ikke tildeles kontrakt etter avslutning av oppdragene. Parallelloppdrag er valgt som verktøy for å legge et godt grunnlag for en stedsutviklingsprosess hvor samskaping mellom ulike samfunnsaktører skal stå i fokus.

Området skal utvikles i tråd med FNs bærekraftsmål, nasjonale [forventninger til kommunal planlegging](#) og kommunens egne overordnede planer. Bylivsenteret i Norske Arkitekters Landsforbund bistår i prosessen og deltar i vurderingskomiteen.

I samarbeid med Bylivsenteret ønsker Alstahaug kommune velkommen til å delta i parallelloppdraget!

2. Bakgrunn

Alstahaug er en øykommune på Helgelandskysten. For mange er Alstahaug kjent som dikterpresten Petter Dass sitt hjemsted, og for andre kanskje mest kjent for den spektakulære fjellrekka De Syv Søstre. Kommunen består av øya Alsten og rundt 920 øyer rundt. Sandnessjøen er byen og kommunesenteret i Alstahaug og ligger nordøst på Alstenøya. Tettstedet er og har vært et naturlig knutepunkt for kommunikasjon og et servicesenter for Ytre Helgeland.

Kommunen har et variert næringsliv, både med verkstedindustri, skipsbygging, oljeforsyningsbransje, havbruk og handel. Historisk sett er Alstahaug en kommune hvor primærnæringen har spilt en viktig rolle, særlig innen fiske. Sandnessjøen er et handelssentrum for omkringliggende kommuner. Tall fra SSB viser at Alstahaug ligger som nummer 26 av alle kommuner i Norge når det gjelder omsetning per innbygger i detaljhandel.

Alstahaug har i dag om lag 7300 innbyggere (SSB, 2022), hvorav omtrent 6030 bor i Sandnessjøen. Den estimerte befolkningsutviklingen vil trolig synke mot 2050 ifølge Statistisk Sentralbyrå (2022). Det er estimert en reduksjon i aldersgruppen 20-66, samtidig som det er forventet en økning på 40 % i aldersgruppen 67 år og oppover frem mot 2040. Det høye antallet eldre fører til en stor utfordring i samfunnsplanleggingen, som vil medføre behov for økte tjenester og tilrettelegging.

Nordlands elleve tettsteder med bystatus - Sandnessjøen markert med rød sirkel

SSB har samlet statistikk om kommunen på sin [Kommunefaktaside](#).

Mer om arealbruk, hustyper, hytter med mer finner en på [Kommuneareal](#).

Telemarksforskning har utviklet et nettsted, Regional analyse, her finner en opplysninger og statistikk om [arbeidsplasser, nærings og besøksattraktivitet](#). Nordland fylkeskommune har utarbeidet siden [Nordland i tall](#) hvor man kan finne oppdatert statistikk om Nordland, fordelt på regioner og kommuner.

Alstahaug ligger på breddegrad 66, noen kilometer sør for polarsirkelen. På grunn av stedets plassering langs norskekysten er klimaet mildere sammenlignet med andre områder på samme breddegrad. En av årsakene til dette er Golfstrømmen. Kystklimaet ligger i grensesonen mellom innlandsklima og havklima. Dette gjør at det kan være store lokale temperatur- og vindforskjeller på et område. Her er lokale landskapsformasjoner en medvirkende faktor for lokalklimatiske forskjeller.

Kart over Alstahaug kommune. Kommunen består av rundt 920 øyer. Det er fastlandsforbindelse til Leirfjord kommune via Helgelandsbua lengst nord i kommunen.

3. utfordringer og muligheter

- Folketallet har de siste ti årene gått gradvis nedover. Det har vært synkende fødselstall og liten grad av tilflytting. I Alstahaug kommune har man en aldrende befolkning hvor 28 % av kommunens befolkning er over 60 år. Framskrevet alderssammensetning for Alstahaug kommune viser at andelen kan øke til 40 % i 2040.
- Ungdommene i Alstahaug kommune er mindre fornøyd med lokalmiljøet og møteplasser sammenliknet med landsgjennomsnittet (Ungdata 2022).
- Gang- og sykkelveinettet er lite utbygd og preget av mange kryssninger med trafikkerte veier. Enkelte steder mangler belysning og godt merkede gangfelt. Universell utforming med ledelinjer og rullestolvennlige fortauskanter og strategisk plasserte hvilebenker er heller ikke godt nok utbygd.
- Det er behov for oppgradering og vedlikehold av lekeplasser og andre aktivitetsområder som parker og grøntområder i sentrum. Kommunen har godt med arealer som er avsatt til rekreasjon og friluftsliv i kommuneplanens arealdel.
- Den naturlige beliggenheten ved havet i sentrum av Sandnessjøen utnyttes ikke. Transport inn til Sandnessjøen sentrum foregår i all hovedsak med bil. Veiene og parkeringsplassene har overtatt det havet og kaiene var før.
- Kommunen har et variert næringsliv, med verkstedindustri, skipsbygging, oljeforsyningsbase, havbruk, landbruk og handel.
- Det er god kvalitet på drikkevann, god luftkvalitet og lite støyforurensning i kommunen
- I kommunen finnes det flere ferdig regulerte tomter og boligprosjekter, men nybyggingen har vært beskjeden. Samtidig har etterspørselen etter utleieboliger vært høy. Det har vært mangel på boliger i egnet prisklasse for førstegangsetablerere, og det har også vært mangel på kommunale boliger. Det har vært en utfordring å gi et godt botilbud til de mest vanskeligstilte. Arbeid med boligpolitisk handlingsplan skal ferdigstilles i 2023.
- Det er mye kombinert bruk av arealer i sentrumskjernen, noe som gir mange muligheter for byens utvikling. Det er få byrom beregnet for opphold utenom parken og lekeplass på Torget. Det er ambisjoner om oppfølging av kommunens byromstrategi og en utvidelse til et byromsnettverk som inkluderer Sandnesvågen.

4. Beskrivelse av dagens situasjon

4.1. Hovedområde - Sandnesvågen

Sandnesvågen befinner seg sentralt i Sandnessjøen og er en av innfallsportene til regionsenteret. I kommuneplanens arealdel 2016 – 2022 (KPA) er deler av området avsatt til byutviklingsområde (område B på bildet under). Planbestemmelsene til det skraverte området B som er avsatt til kombinert bebyggelse og anleggsformål sier følgende: Byutviklingsområder er *områder som skal utvikles med en bymessig og variert bebyggelse. Områdene skal bygges ut på en måte som tilfører området og byen kvaliteter i form av møteplasser, lekeplasser og nødvendig teknisk og sosial infrastruktur.*

Område B: Sandnesvågen, Område 1: Område rundt Sandnesskolen, Område 2: Vågen, Område 3: Nesset

4.2. Område 1 - Sandnes barneskole

I området er det barneskole med SFO for 1.-4. trinn og barnehage. Det er planer om utbygging av barnehage, med bygning plassert mot fylkesveien. Det skal ikke ses på utforming av barnehage i parallelloppdraget. I tilknytning til skoleområdet som er regulert til offentlig tjenesteyting er det et friområde som delvis benyttes til uteområde av elevene. Området har fotballbinge, noe gresslette som benyttes til lekeareal, men er ellers ikke tilrettelagt for bruk og opphold.

Innfartsområde langs fv. 17 oppleves å ha lite bymessig kvalitet på utformingen. Området har mye trafikk i forbindelse med levering og henting av barn til skole og barnehage. Det er også veikryss til industriområdet Horvnes. Horvnes med industriområder langs Øyvind Lambes vei har mulighet for større utbygging og man kan forvente økt trafikk i nevnte veikryss. I kommunens Barnetråkk er det registret flere negative punkter knyttet til trafikk i dette området. Rundkjøring i området har tidligere vært vurdert.

Sandneselva tursti er de siste årene rustet opp og tilrettelagt for turgåere. I området er det også satt opp gapahuk og naturlekeplass som brukes av innbyggere, skoler og barnehager. Prosjektet Sandneselva har egen [facebookside](#) hvor det gjøres oppdateringer på prosjektet. Startpunkt for turstien ligger i utkanten av kartutsnitte over og den opparbeidede stien går sørover langs elva. Sandneselva renner ut i Sandnesvågen og går gjennom friområdet som ligger i tilknytning til Sandnes barneskole. Denne delen av Sandneselva har ikke opparbeidet tursti langs elva. En forbindelse til Sandnesvågen langs Sandneselva i dette friområdet er en mulig blågrønn forbindelse som det bør ses nærmere på.

4.3. Område 2 - Vågen

Området har mye biltrafikk. Her kan man enten kjøre inn mot sentrum eller kjøre videre sørover langs Fv.17. Gang- og sykkelvei mye i bruk som skolevei og adkomst til sentrum. Deler av området som ligger nært rundkjøringen i Vågen er regulert til boligbebyggelse – blokkbebyggelse (ikke utbygd). Dette området er det første man ser når man kommer med bil inn til Sandnessjøen. I kommunens Barnetråkk er det registret negative punkter i dette området knyttet til trafikk og at det er mørkt. Gjeldende reguleringsplan kan ses i kommunekart og digitalt planarkiv her [Hald \(kommunekart.com\)](#).

4.4. Område 3 - Nesset

Nesset brukes i dag som ferjeleie, parkeringsplass, næringsformål og offentlig tjenesteyting. Det er et viktig knutepunkt for reisende i kommunen og regionen. Området ligger vindutsatt i forhold til nordavind. I kommunens Barnetråkk er det registret negative punkter i dette området knyttet til at det er mørkt. Området har enestående utsikt over fjorden, Helgelandsbrua og fjelltopper. Området er plukket ut som byrom med potensiale i kommunens byromstrategi og beskrivelse med bilder kan ses i denne. Her kan det være potensiale for parkeringshus, handel og park. Brannstasjon innenfor området skal flyttes og bygningsmassen med uteområde vil kunne få ny bruk.

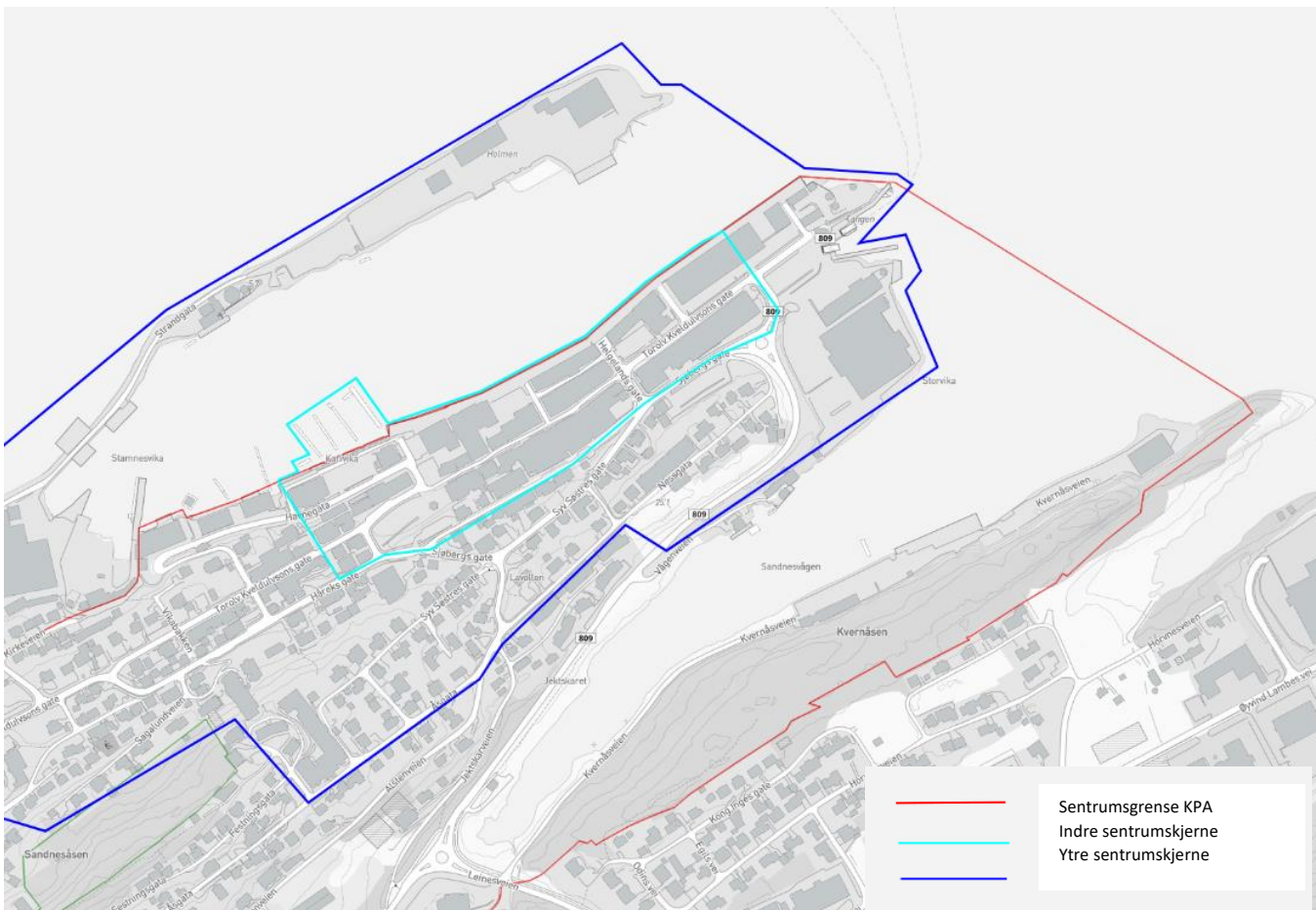

4.5. Sandnesvågen i forhold til sentrumsgrense

I kommuneplanens arealdel er Sandnessjøen sentrum definert med en sentrumsgrense. På bildet til høyre er denne grensa vist med rød linje.

Kriterier for sentrumsgrensa er blant annet avstand fra et sentralt punkt i "miljøgata" samt infrastruktur. Sandnesvågen er også en del av det definerte sentrumsområdet og er et sentralt landskapsrom nært sentrum.

Røsæg og Brochenius (2022) har gjort en analyse av hvordan man oppfatter indre og ytre sentrum i Sandnessjøen sentrum. Sandnesvågen faller her utenfor det området som oppleves som en del av sentrum på grunn av topografi og visuell opplevelse.

Illustrasjon som viser resultat fra analyse av sentrumsavgrensning gjort av Røsæg og Brochenius (2022). Analysen delte sentrum inn i indre (turkis strek) og ytre sentrumskerne (mørk blå strek). Sentrumsgrense fra KPA illustrert med rød strek.

Landskap

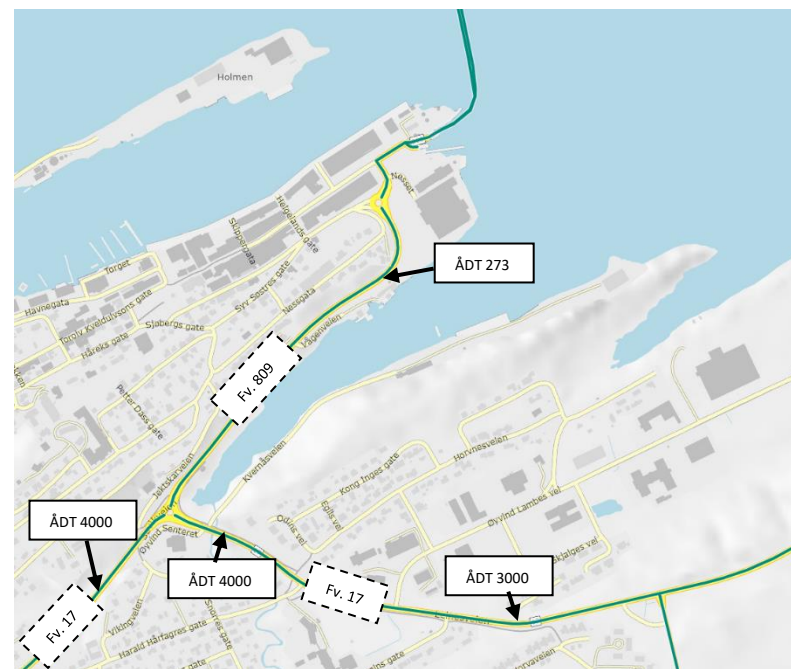
Sandnessjøen ligger i landskapstypen «beskyttet indre småkupert kystslette med tettsted». Typen omfatter landskap på den indre delen av kystsletta, ofte på innsiden av større øyer eller i kystslette innover mot fjordene som i større grad er skjermet for bølge- og vindeksponering fra åpent hav. Landområdene har 'innlandsegenskaper' i form av forekomst av vassdrag og økt arealbruksintensitet. Områdene hører til den mer kupert delen av kystsletta med vekslende terreng over og under havnivå. Landskapet er tydelig preget av menneskelig arealbruk, med et større tettsted, småby eller konsentrasjoner av fritidsbebyggelse med høy bygningstetthet.

Samferdsel

Sandnessjøen er et knutepunkt og ligger sentralt i regionen med flyplass og båtruter for gods- og persontransport. Deler av Alstahaug kommune er uten fastlandsforbindelse og er avhengig av hurtigbåt og ferge for å reise inn til kommunesenteret Sandnessjøen. Dette gjelder også Dønna kommune og Herøy kommune som sogner til Sandnessjøen som regionsenter. Fylkesvei 17, også kalt Kystriksveien, går forbi Sandnesvågen. Kystriksveien er et populært turistmål og er regnet som en av verdens vakreste turveier, omtalt av både Lonely Planet og National Geographics.

Beregninger av årsdøgntrafikk (ÅDT) viser 4000 for fv. 17 i området, mens fv. 809 har noe lavere beregning av ÅDT. Grunnlaget for ÅDT langs fv. 809 er tall fra ferjedatabanken. På grunn av høyere tall i området rundt og lokale erfaringer av trafikkbildet, er det naturlig å anta at ÅDT for fv. 809 er høyere enn oppgitt av Statens vegvesen.

Gang- og sykkelvei langs fv. 809 ligger inne i Regional transportplan Nordland 2022-2033 (RTP). Prosjekt fv. 809 Vågen-Neset har prioritet og ligger som prosjekt i handlingsprogrammet for perioden 2022-2027.

Beregninger av årsdøgntrafikk for fv. 17 og fv. 809. Kilde: Statens vegvesen.

Friluftsliv og blågrønn struktur

Kvernåsen er av Nordland fylkeskommune kartlagt som industrinært turterreng for lokale brukere med ganske mange opplevelseskvaliteter. Området er ikke spesielt tilrettelagt. Sandnesåsen (Åsen) i vest er kartlagt som viktig friluftsområde med krigshistorie, med mange opplevelseskvaliteter og symbolverdi. Tilretteleggingen der beskrives som ganske god. [Naturbase kart \(miljodirektoratet.no\)](https://miljodirektoratet.no)

Sandneselva er et viktig bekkedrag, med registrert gammel lågurtselje-rogneskog oppstrøms for utredningsområdet. Bekken løper ut i Sandnesvågen øst for Øyvindsenteret, hvor den krysser Fv. 17 og Kvernåsveien. Det er langgrunt i vågen, og indre del er fylt igjen.

Forurensning

I Sandnesvågen har det tidligere vært et skipsopphuggeri (Høvding), jernstøperi, oljetanker og et notbøteri. Området er moderat til sterkt forurenset av mange miljøgifter, noe som også samsvarer med tidligere undersøkelser (DNV, 2003). Forurensningen bidrar til uakseptabel risiko for forurensning for marine organismer og human helse i begge områder. Se mer info her [Grunnforurensning \(miljodirektoratet.no\)](https://miljodirektoratet.no)

Vågen er ikke en definert badeplass i overordnet plan, men det blir satt i gang målinger av vannkvalitet for området i perioden 2023-2026. En sammenstilling av prøveresultat vil foreligge ved utgangen av 2026.

Naturmangfold

Naturtypen strandeng er identifisert på vestsiden av Sandnesvågen, uten innslag av fremmedarter. Naturtypen finnes i områder med relativt stor forskjell på høy- og lav-vann, og grenser i nedkant mot gruntvannsområder med mudderbunn, som er viktige beiteområder for vadefugl. Det finnes en rekke fuglearter av forvaltningsmessig interesse registrert i vågen.

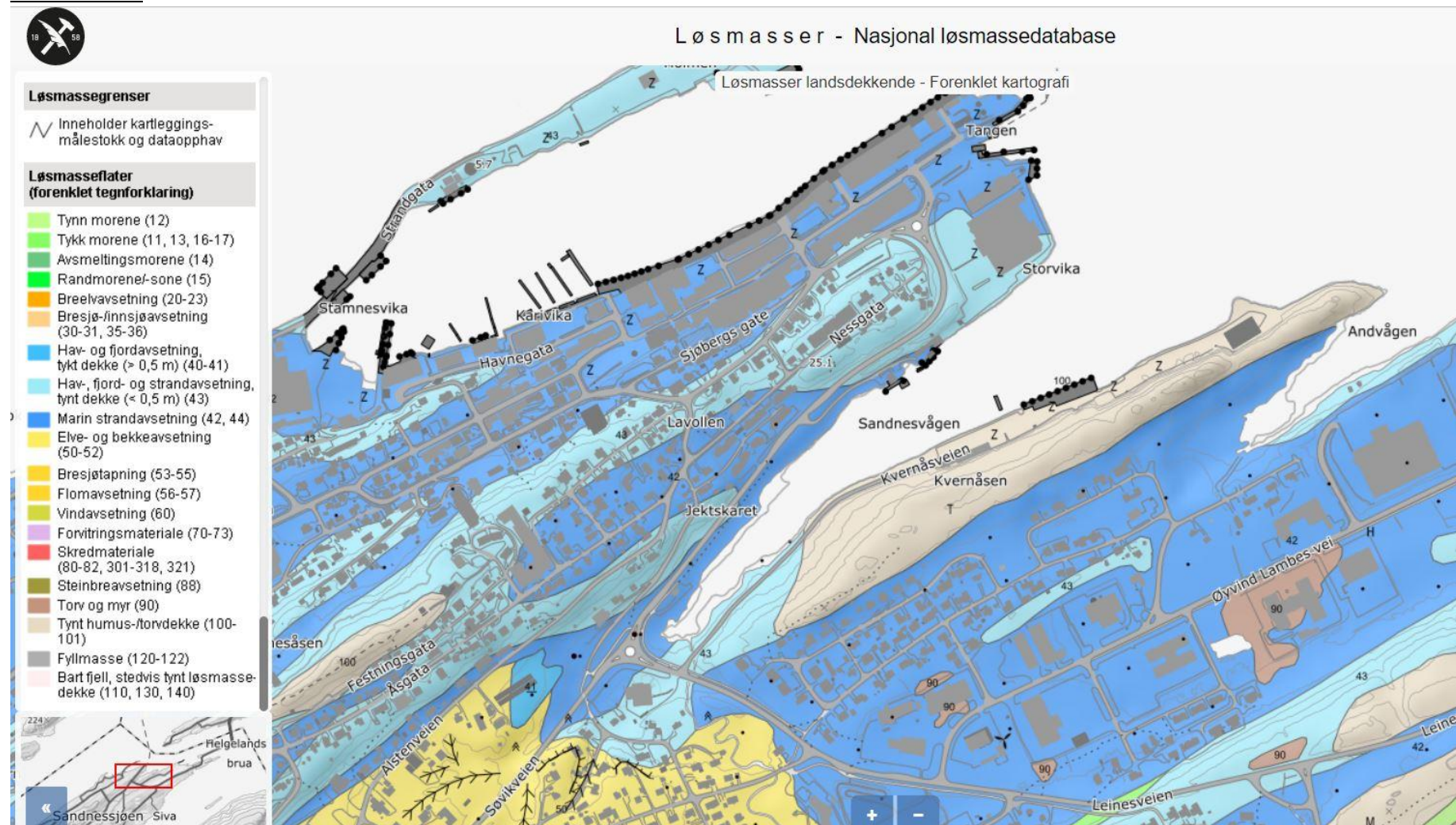
Kilde: [Naturbase kart \(miljodirektoratet.no\)](https://miljodirektoratet.no)

Kulturminner

Det er gjort sjeldne funn etter steinalderbosetting vest for vågen. Meisfjordgården: I forlengelse av vågen er det fredet et område med spor fra middelalderen. Gårdshaug med bosetningslag, dyrkningsspor og kokegroper. Grenser til kirkegård, trolig fra middelalder. Kulturlag opp til 1,0 m. Opprinnelig kjent utstrekning avmerket som lokalitet.

Kilde: [Kart - Kulturminnesøk \(kulturminnesok.no\)](https://kulturminnesok.no)

Grunnforhold

Kvartærgeologisk kart over området viser at løsmassene består av marin strandavsetning, som grenser til områder med tynt hav-/strandavsetning. Strandavsetninger kan ventes å bestå av sand og grus, mens havavsetninger gjerne består av silt og leirholdige løsmasser. Geoteknisk vurdering for området vil bestilles.

5. Rammer og føringer

Nasjonale rammer og føringer

- [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023](#)
- [FNs bærekraftsmål](#)

Relevante eksisterende planer og rammebetingelser for Alstahaug kommune

- Kommuneplanens samfunnsdel (rulleres 2023)
- Kommuneplanens arealdel
- Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelser 2019-2023
- Kommunedelplan for klima og miljø 2020-2032
- [Kunnskapsgrunnlag for kommunens planstrategi og planarbeid 2020-2024](#)
- Trafikksikkerhetsplan, Alstahaug kommune (rulleres 2023)
- Utviklingsplan for Sandnessjøen sentrum, Alstahaug kommune 2013
- Parkeringsveileder for Alstahaug kommune, 2016
- Trafikkmønsterplan, Alstahaug kommune 2016
- Plan for sammenhengende hovednett for sykkeltrafikk i Sandnessjøen og omegn, Alstahaug kommune 2013
- Byromstrategi, Alstahaug kommune 2020
- Strategiplan for regionsenter Sandnessjøen med handlingsdel
- Lekeplassnorm

Alle kommunale planer finnes tilgjengelig på [kommunens hjemmeside](#)

Kommuneplanens samfunnsdel 2012-2022

Alstahaug kommune har i kommuneplanens samfunnsdel (rullering av planen igangsettes i 2023) en målsetting for rollen som regionsenterkommune:

Alstahaug skal være en utvikler og tilrettelegger for samferdsel i vår region, som bindeledd mellom kysten og innlandet. Vår rolle som regionsenter skal være tydelig og vi skal være et naturlig senter med viktige regionale funksjoner.

Videre er det vedtatt i planen at Sandnesjøen skal utvikles til et attraktivt regionalt sentrum tilrettelagt for næring på gateplan, begrensninger i biltrafikken, velutviklet nett for gående og syklende, grøntstruktur, kvalitet på bygninger og uterom og gode møteplasser for alle. Publikumsområdet langs havna skal rustes opp, og summen av tiltakene skal bidra til positive opplevelser.

Kommuneplanens arealdel med kystsone 2016-2022

Området Sandnesvågen er i kommuneplanen avsatt til byutviklingsområde. Det er lagt inn to slike områder i KPA der det ønskes en helhetlig omforming av området. Dette er områder som skal utvikles med en bymessig og variert bebyggelse. Områdene skal bygges ut på en måte som tilfører området og byen kvaliteter i form av møteplasser, lekeplasser og nødvendig teknisk og sosial infrastruktur.

Byromstrategi 2021

Som en del av Nordland Fylkeskommune arbeid med utviklingen av politikk for fylkets regionsenter ble det arrangert et seminar over to dager i regi av fylkeskommunen og Gehl arkitekter i 2016. Seminaret samlet bred deltagelse fra kommunene som har Sandnessjøen som senter, og besto av en faglig del etterfulgt et verksted der 8 sentrale byrom med forbedringspotensial ble identifisert.

Med bakgrunn i innspill fra seminaret og andre innspill som er kommet i ettertid er det utarbeidet forslag til egen byromstrategi som vises til under vedlegg.

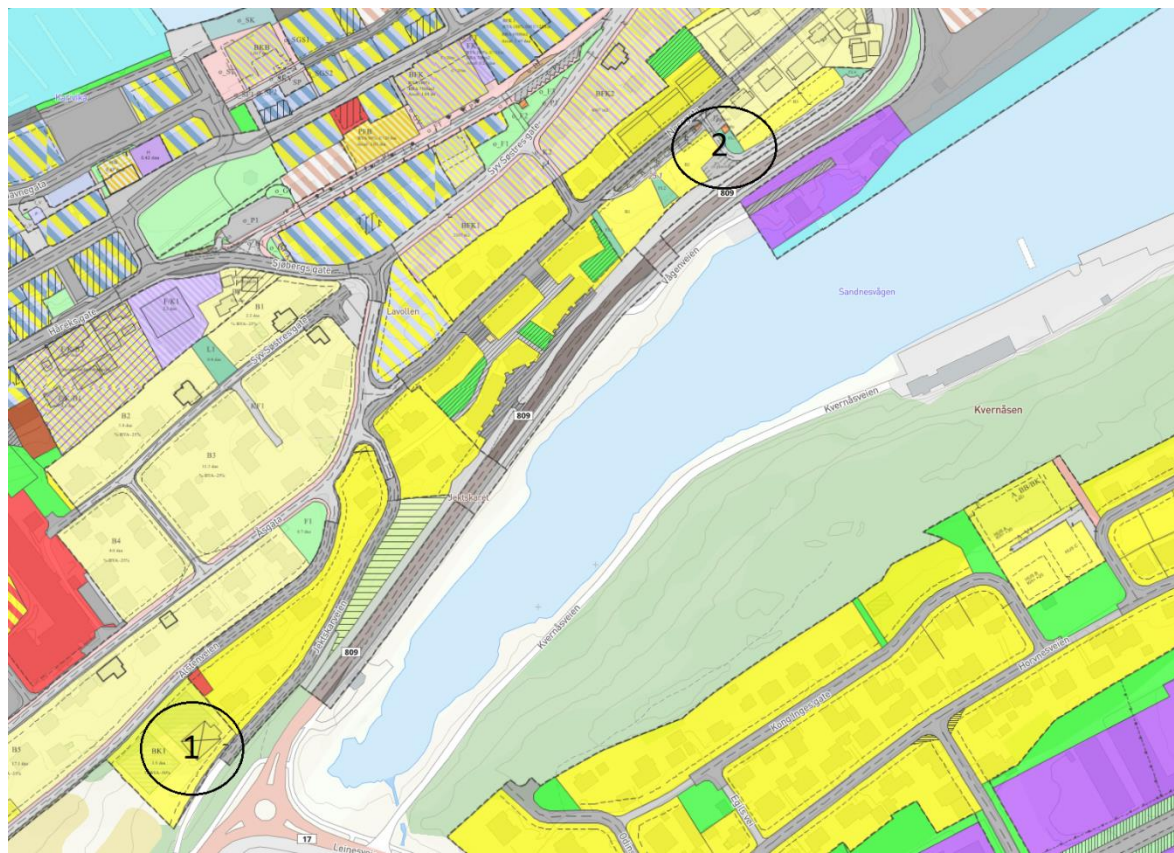
Utviklingsplan for Sandnessjøen sentrum

Utviklingsplan som ble vedtatt av kommunestyret i 2013. Området Vågen (Sandnesvågen) er ett av innsatsområdene som er beskrevet her.

Reguleringsplaner

I kommunens kartportal er alle tilgrensende reguleringsplaner og planer innenfor foreslått avgrensingsområde tilgjengelig. Under vises to relevante reguleringsplaner som tilrettelegger for boliger, men der byggeprosjektene ikke er oppstartet.

1. Områderegulering for Åsen, planid 20080003, vedtatt i 2012. BK1 tillates benyttet til konsentrert boligformål. Bebyggelsen skal være terrassert. Bygninger skal ha flatt tak, maksimal gesimshøyde kote 37,5.
2. Detaljregulering for Lavollen øst, planid 20100025, vedtatt 2012. B1-B3 er tilrettelagt for boligbebyggelse.

6. Beskrivelse av oppdraget – hva parallelloppdraget skal svare på

Parallelloppdraget innebærer å utarbeide et overordnet plangrep og løsningsforslag for utformingen av Sandnesvågen og området rundt. Forslagene skal på et overordnet nivå vise realistiske volumstudier og konseptuelle situasjonsstudier som viser veien videre i kommunens arbeid for å utvikle regionsenteret på en attraktiv og bærekraftig måte. Kommunen ønsker ikke en spredning av sentrumsformål, men ønsker at Sandnesvågen skal supplere sentrum og være noe annet som knytter sentrum til boligområder og rekreasjon.

Hovedoppgavene er:

- Hva skal Sandnesvågen være?
- Hvordan kan utvikling av Sandnesvågen bidra til en bærekraftig stedsutvikling i Sandnessjøen? Alle tre dimensjonene miljømessige, økonomiske og sosiale forhold skal ivaretas.
- Hvordan kan maritim virksomhet/havneaktivitet eksistere ved siden av rekreasjonsområder, boligområder og kulturaktivitet i Sandnesvågen?

6.1. Sjøfronten

Gjennom parallelloppdraget søker kommunen å få etablert både arealer for havne- og næringsutvikling og arealer for annen bruk.

I kommunens plan for friluftslivets ferdselsårer er det beskrevet at det skal jobbes med en kyststi fra Sandnessjøen og sørover til Søvik. Tilrettelegging for å kunne ferdes langs sjøfronten i Sandnesvågen vil kunne inngå som en del av denne kyststien.

I flere tidligere kommunale planprosesser er det kommet innspill om at sjøfronten i sentrum må gjøres attraktiv og tilgjengelig, få flere funksjoner, mer liv og funksjonell utforming. I dag er ikke Sandnesvågen et attraktivt oppholdssted for rekreasjon. Noen aktiviteter som foregår i og rundt Sandnesvågen i dag: Biltrafikk til/fra sentrum, trekai og trehusbebyggelse/brygger hvor Alstahaug kystlag driver sin aktivitet, ambulansesai, 100 meter langt betongkai som eies av Helgeland Havn IKS.

Sandnesvågen er en sentral del av Sandnessjøens kulturhistorie. Her finnes spor av bosetning helt tilbake fra yngre steinalder, og vågen var ei naturlig havn for den mektige Sandnes-gården i jernalderen. Helt opp til moderne tid var Sandnesvågen ei foretrukket havn, men dårlige grunnforhold og ras førte til at området ikke var aktuelt som hovedhavn da byen Sandnessjøen vokste fram ved inngangen til 1900-tallet.

Området har vært betydningsfullt både for utviklingen av handel, elektrisk strøm, båt- og skipsbyggingsindustri og andre maritime næringer. I tillegg til næringsvirksomhet, har Sandnesvågen også rommet muligheter for rekreasjon. Sandnessjøen idrettslag hadde i årene rundt 1920 et badehus her, og området refereres i flere skildringer til som en yndet badeplass i tidligere tider. Allerede tidlig på 1990-tallet forelå ideen om et kystkultursenter her, noe Alstahaug kystlag fortsatt arbeider aktivt for.

6.2. Grønn mobilitet og bylogistikk

En av innfartsårene til sentrum går langs Sandnesvågen. Denne veien er ikke tilrettelagt for gående og syklende. Det ønskes at parallelløppdraget ser på løsninger rundt g/s- veg her. Rundkjøringen i Vågen er i kommunens Barnetråkk registrert som et negativt punkt på grunn av trafikk. Ved å gjøre det mer attraktivt å gå eller sykle vil man kunne få ned biltrafikken, redusere klimagassutslipp og gi økt byliv. Sandnesvågens strategiske plassering midt mellom sentrum, boligområder og rekreasjonsområder kan være med å støtte opp under prinsippet 10-minuttersbyen (KMD 2016).

Transport inn til Sandnessjøen sentrum foregår i all hovedsak med bil og parkeringsplasser er plassert spredt rundt i sentrumsområdet. Det å ha ferjeleiet i sentrum gir nærhet til handel, tjenester og service for reisende som kommer sjøveien, samtidig gir det mye trafikk på et sentralt område i sentrum. Alstahaug kommune ønsker forslag til løsninger som gjelder trafikk- og parkeringsløsninger og varelogistikk.

Et mulig nøkkelprosjekt vil være et parkeringshus/mobilitetshus med eventuelt andre aktivitetsfremmende funksjoner. Kommunen ønsker at trafikkavvikling og parkering bruker minst mulig areal, men møter behovene tjenestene har. Et sentralt lokalisert parkeringshus som kan betjene både boliger, besøkende og arbeidsplasser i sentrum bør kommunen planlegge for. Fremtidig bør indre sentrum være mest mulig bilfritt, med unntak av nødvendig levering og parkeringsplasser for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Kommunen har ansvaret for å legge til rette for varelevering i bysentrum. Nasjonale føringer virker inn på de kommunale planprosessene og aktualiserer arbeidet med å inkludere varelevering i by i arealplanleggingen. Alstahaug kommune har ikke i dag en mobilitetsplan/bylogistikkplan, men tema skal inkluderes i planarbeidet med områderegulering for Sandnesvågen. Kommunen ønsker seg et attraktivt sentrum med lave klimagassutslipp, effektive løsninger for næringslivet og god livskvalitet for innbyggerne.

Teamene skal utarbeide forslag til hvordan offentlige arealer skal utformes og utvikles i tråd med nasjonale mål. Hvordan kan det legges til rette for økt sykling og gange?

6.3. Blågrønne forbindelser

Sandnesvågen har nærhet til sentrum, tilstøtende boligområder og tilrettelagte områder for rekreasjon. Kommunen ønsker at det ses på hvordan man kan styrke forbindelser med rekreasjonsområdene Sandneselva og Åsen. Startpunktet for turstiene langs Sandneselva og Åsen ligger henholdsvis cirka 600 meter og 400 meter (i luftlinje) fra rundkjøringen i Vågen.

Det er behov for videreutvikling av friluftsanleggene, herunder skilting og merking av stier, opparbeiding av fine rasteplasser med aktiviteter, stier med universell utforming, etablering av anlegg for enkelt kystfriluftsliv og statlig sikring av arealer til friluftsliv for å sikre tilgjengeligheten. Det er også behov for å få et bedre utviklet tilbud når det gjelder gang- og sykkelstier flere steder i kommunen.

Det er et stort behov for oppgradering og vedlikehold av lekeplasser og andre aktivitetsområder som parker, grøntområder og uteområder ved skoler og barnehager i hele kommunen. Slike områder vil også være viktige sosiale møteplasser for befolkningen. Kun to av kommunens 37 leke- og aktivitetsområder tilfredsstiller kommunens egen norm for lekeplasser vedtatt i 2015.

Teamene skal gi oss bilder av hvordan de offentlige arealene og områdene i og ved Sandnesvågen kan utvikles som en helhet med hensyn til grønne forbindelser, utvikling av byrom og parkløsninger som kan utformes med konseptuelt innhold som understøtter lokalt biologisk mangfold og menneskelig trivsel. Forslagene skal peke i retninger som gir Sandnessjøen en attraksjon i seg selv. Forslagene skal både være fremtidsrettede og gjennomførbare. Vi ønsker at parallelloppdraget skal vise eksempler på god overvannshåndtering.

6.4. Gode byrom og møteplasser

Det er behov for gode møteplasser både som attraktive byrom og lokaler hvor folk kan møtes på tvers av alder og interesser. Det er nylig opprettet en badstuforening som ønsker å skape en møteplass for å fremme badstu-, bo-, bli- og badelyst. En møteplass for utendørs bading med tilbud om badstubrygge vil være attraktivt.

Ungdommene i kommunen sier at sosiale møteplasser og tilgjengelighet til disse er viktig for et inkluderende ungdomsmiljø. Det er behov for flere arenaer der ungdom kan møtes gjennom uorganiserte aktiviteter.

Kommunen ønsker seg byrom og møteplasser hvor alle er velkomne og ønsker at det ses på løsninger som støtter opp om et aldersvennlig samfunn.

Innspill i forbindelse med utarbeidelse av Byromstrategi for Sandnessjøen sentrum (vedtatt 2021) viser at innbyggerne ønsker et rikere folkeliv i Sandnessjøen sentrum. Ordskyen viser temaene som gikk igjen i resultatene fra innspillsverktøyet.

Behovsanalysen i kommunens plan for fysisk aktivitet og naturopplevelser beskriver at det er et stort behov for oppgradering og videreutvikling av både lekeplasser, parker og friluftsområder.

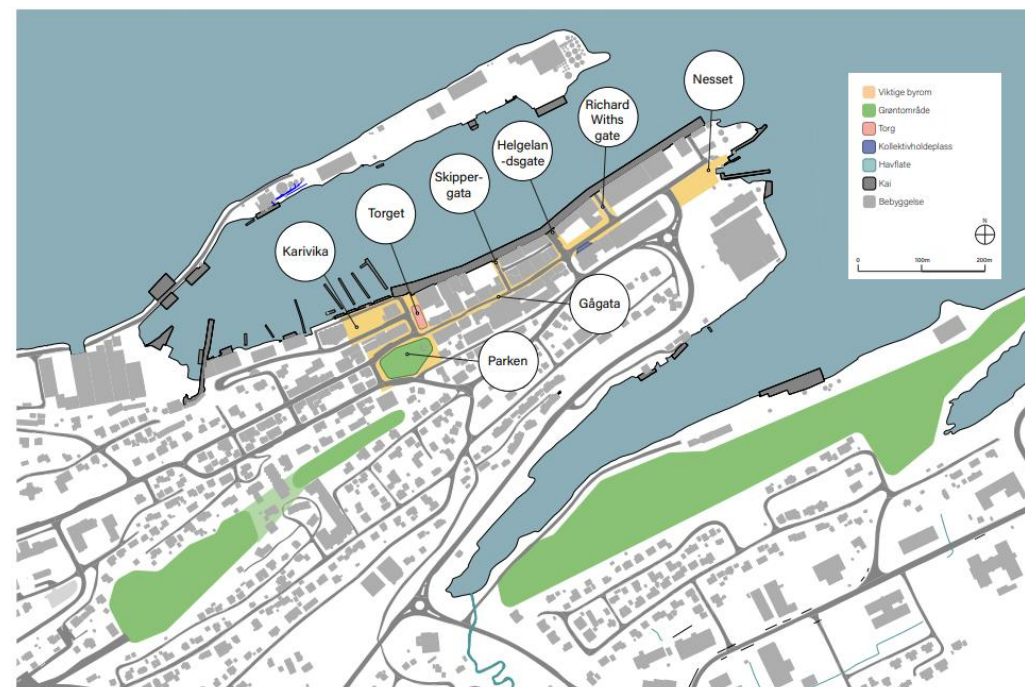

Ordsky som beskriver tema fra innspill til byrom i sentrum. Innspill er hentet fra registreringer gjort i Cityplanneronline i forbindelse med utarbeidelse av kommunens byromstrategi i 2021. Ordsky utarbeidet av Mohr og Hagen 2020.

I sentrum av Sandnessjøen er det registret et nettverk av byrom som har potensiale for utvikling. Oversikt over byrom er illustrert i figur 6. En analyse gjort av Mohr og Hagen (2020) konkluderte med at:

byrommene i sentrum er lite variert. De fleste fungerer som gater, parkering og arealer for venting på transport. Utenom disse er det en park som oppleves tom, og et bortgjemt torg. Ingen av byrommene er tilrettelagt for barn og eldre.

Alstahaug kommune ønsker at Sandnesvågen skal bidra til at innbyggerne våre får trygge og trivelige hverdagsomgivelser samtidig som det kan være et spennende område som byr på arenaer for aktiviteter og opplevelser. Det er et ønske om å styrke sammenhengen mellom Sandnesvågen og Nesset.

6.5. Rekreasjon for befolkningen og besøkende

Sandnesvågen er ikke kartlagt som et friluftsområde. Det har allikevel både potensiale og kvaliteter for å kunne være et viktig nærturområde for kommunens innbyggere og besøkende. Kvernåsen er kartlagt som industrinært turterreng for lokale brukere med ganske mange opplevelseskvaliteter. For vel 100 år siden hadde Sandnessjøen idrettslag et badehus ved Sandnesvågen, og området refereres til som en yndet badeplass i tidligere tider.

Sandnessjøen har hurtigruteanløp og sommeren 2023 planlegges det for å ta imot cruiseturister. Sandnesvågens nærhet til sentrum og plassering i forhold til Kystriksvegen (Fv.17) gjør dette området til et egnet område for aktiviteter og opplevelser både for turister og besøkende i sentrum.

Kommunen ønsker at det ses på hvordan ulike uterom og møteplasser ute kan bidra til tilhørighet både med nabobebyggelse og med resten av byen. Er det kanskje muligheter for en klatrepark eller annet lekeområde innenfor området?

6.6. Bolig/næring

Etablering av boliger i Sandnesvågen kan fortette og gi mer liv i sentrum. Parallelloppdraget skal svare på hvilke deler innenfor området som har mulighet for bebyggelse og hvordan den kan løses. Alstahaug kommune ønsker at det ses på hvordan eksisterende bygningssmasse kan benyttes fremover og eventuelt hvor ny bebyggelse kan etableres. En utbedring og forskjønnelse av Sandnesvågen vil være med å løfte attraktiviteten for boligområder i Sandnessjøen sentrum og på Sandnes.

Et mer mangfoldig boligtilbud i kommunen er ønskelig. Det vil gi en kvalitet både for samfunnet og den enkelte innbygger, at muligheten til å bli boende i samme nærmiljø i ulike faser av livet er til stede. Et mangfoldig boligtilbud vil bidra til et mer robust lokalsamfunn, både sosialt, kulturelt og økonomisk. Det er ønskelig at ny bebyggelse skal utnytte potensialet som ligger i sambruk og flerbruk.

Gjennom parallelloppdraget søker kommunen å se nærmere på avgrensningen mellom arealer for havne- og næringsutvikling og arealer for annen bruk. Er det områder i dag som benyttes til havneformål og næringsformål som kan få en annen bruk i fremtiden?

6.7. Trinnvis utvikling

Alstahaug kommune ønsker forslag på en trinnvis utvikling og gjennomføring av tiltak for utvikling.

Forhold knyttet til geoteknikk og kostnadsberegninger skal ikke løses i dette parallelloppdraget.

7. Beskrivelse av prosess og frister

Oppdraget skal gjennomføres 20.09.2023 – 11.01.2024

Frist for innlevering av produsert materiale: 08.01.2024

PROSESS	DATO
OPPSTARTESSEMINAR Oppstartsseminaret skal gi en introduksjon til de viktigste problemstillingene parallelloppdraget skal løse, og gi deltakerne nødvendig informasjon og bakgrunnsmateriale for å gjennomføre oppdraget. Teamene vil bli presentert for stedet og sentrale aktører, og det blir en befarings i området og influensområdet. Åpent folkemøte på kveldstid.	Uke 38 20 - 21. september 2023
ARBEIDSFASE 1 Etter oppstartsseminaret har teamene en arbeidsperiode hvor de skal analysere planområdet i så vel nasjonal, regional og lokal sammenheng og drøfte endringspotensialet og mulige utviklingsretninger og gjennomføringsstrategier.	
MIDTVEISVERKSTED Ved midtveisseminaret skal konsulentgruppene presentere resultatet av den innledende arbeidsfasen, herunder grep for utvikling. Det vil bli åpent folkemøte på kveldstid og lagt til rette for medvirkning i seminaret. Innspill under og etter seminaret skal lede forslagene inn mot konkretisering og uttegning av endelige framtidsscenerier. Det er nedsatt en tverrfaglig vurderingskomite som vil følge hele prosessen og delta på seminarene. Vurderingskomiteen skal etter verkstedet gi konsulentgruppene en skriftlig tilbakemelding om hva de skal legge spesielt vekt på i videre arbeid.	Uke 46 13 - 14. november 2023
ARBEIDSFASE 2 Videre utarbeiding av de ulike alternativene. Konsulentgruppene arbeider med sine endelige forslag.	
SLUTTSEMINAR På sluttseminaret presenterer konsulentgruppene slutført arbeid. Seminaret om kvelden vil være et åpent møte hvor innbyggerne inviteres til å delta.	Uke 2 10 – 11. januar 2024
UTSTILLING Parallelloppdragene vil stå utstilt i Kulturbadet fra 10. januar.	
SLUTTRAPPORT Det er nedsatt en tverrfaglig vurderingskomite som vil følge hele prosessen og delta på seminarene. Vurderingskomiteen skal utarbeide en sluttrapport med 10 gode råd og jobbe som et kollegium.	April 2024

8. Krav til leveranse

Det forventes at arkitektgruppene deltar på befaring av området, oppstartsmøte, midtveisseminar og sluttseminar.

Oppstartsmøtet: presentasjon av konsulentgruppen og oppgaveforståelse

Til midtveisseminaret skal arkitektgruppene holde en presentasjon der de legger frem analyser av situasjonene og muligheter fremover og belyser hvilke prinsipper de ønsker å legge til grunn for deres endelige forslag. Presentasjonene leveres også i elektronisk form.

Til sluttseminaret skal hver arkitektgruppe innen 08.01.2024 kl. 12 ha levert inn:

- 6 lettleste plansjer i A1 format egnet for utstilling med gode illustrasjoner av analyser og løsning, digitalt høyoppløselig PDF.
- Fullstendig oppgavebeskrivelse og nedfotograferte plansjer i A3 format, digitalt høyoppløselig PDF.
- Jpeg format av alle illustrasjoner og PowerPoint-presentasjon. Materialet leveres både som trykkefiler (høy oppløsning), filer med middels oppløsning egnet for annen presentasjon samt filer for internett.
- Materialet skal leveres på norsk.

Det skal brukes lite tekst på plansjene. Heftene skal, i tillegg til informasjonen på plansjene, inneholde utfyllende informasjon i form av korte og lettleste tekster etc. Presentasjon som fremhever de viktigste grepene i besvarelsene.

Ved oppstart av arbeidet vil Alstahaug kommune sende ut digitalt kartgrunnlag.

Alle gruppene får tilgang til hverandres forslag, og de får vurderingskomiteens tilbakemeldinger på midtveisseminar og sluttrapport tilsendt elektronisk.

8.1. Bruk av resultatene fra parallelloppdraget

Alstahaug kommune har materiell eiendomsrett til det innleverte materialet og disponerer fritt materialet til eget bruk. Det skal refereres til hvem som har utarbeidet materialet. Ønsker tilbyder å benytte seg av materialet i andre sammenhenger før offentliggjøring av parallelloppdraget må det avklares med kommunen.

Alstahaug kommune kommer til å stille ut materialet fra parallelloppdraget i flere sammenhenger, som ledd i stedsutvikling.

9. Referanser

Nordland fylkeskommune, Regional plan for by- og regionsenterpolitikk 2017-2025 <https://www.nfk.no/f/p1/i8bb26bb3-b7e0-458e-8888-ff546df06156/regional-plan-for-by-og-regionsenterpolitikk-i-nordland-2017-2025.pdf>

Seminarrapport byromseminar Nordland 2016/Sandnessjøen/Byen som regionsenter/ 19.-20.september 2016 [20161121 rapport workshop sandnessjoen gehl a4.pdf \(nfk.no\)](https://www.nfk.no/20161121_rapport_workshop_sandnessjoen_gehl_a4.pdf)

Nettside med informasjon om byromseminar [Byen som regionsenter - Nordland fylkeskommune \(nfk.no\)](https://www.nfk.no/byen-som-regionsenter-nordland-fylkeskommune)

FNs bærekraftsmål <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

Nasjonale forventninger til kommunal planlegging 2023-2027? [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023 - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/nasjonale-forventninger-til-regional-og-kommunal-planlegging-2019-2023)

SSB tabell 05361: Omsetning per innbygger i detaljhandel (kr), etter region, statistikkvariabel og termin <https://www.ssb.no/statbank/table/05361/tableViewLayout1/>

SSB Kommunefakta Alstahaug <https://www.ssb.no/kommunefakta/alstahaug>

Telemarksforskning, Regional analyse Alstahaug <https://2020.regionalanalyse.no/distrikt/1820/3/2>

Nordland i tall <https://www.nfk.no/tjenester/planer-og-planlegging/statistikk-og-kart/nordland-i-tall>

Kommuneplanens arealdel 2016-2022 <https://www.alstahaug.kommune.no/kommunal-planlegging.512907.no.html>

Røsæg og Brochenius (2022) Stedsutvikling i en nordnorsk kystby : med landskapet som ressurs <https://nmbu.brage.unit.no/nmbu-xmlui/handle/11250/3020880>

Statens vegvesen Trafikkdata ÅDT på strekning [https://vegkart.atlas.vegvesen.no/#kartlag:geodata/@392958,7324049,15/hva:!\(id~540\)~/valgt:1017509666:540](https://vegkart.atlas.vegvesen.no/#kartlag:geodata/@392958,7324049,15/hva:!(id~540)~/valgt:1017509666:540)

Regional transportplan Nordland 2022-2033 <https://www.nfk.no/tjenester/kollektiv-og-veg/samferdselsplanlegging/regional-transportplan/>

Miljødirektoratet, Naturbase - Kartlagte og verdsatte friluftslivsområder <https://geocortex02.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>

Miljødirektoratet, Grunnforurensning <https://grunnforurensning.miljodirektoratet.no/>

Kulturminnesøk [Kart - Kulturminnesøk \(kulturminnesok.no\)](https://www.kulturminnesok.no/)

Mohr og Hagen (2020) Hvordan skape attraktive byrom i Sandnessjøen <https://www.alstahaug.kommune.no/byrom-i-sentrum.6392159-504625.html>

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2016) Byrom – en idehåndbok
https://www.regjeringen.no/contentassets/c6fc38d76d374e77ae5b1d8dcdbbd92a/byrom_idehandbok.pdf

Reguleringsplaner kan lastes ned fra: [GISLINE WebPlan 4.1.13](#)

Kontaktinformasjon

Kontaktpersoner under parallelloppdraget:

Ingunn Stemland, rådgiver folkehelse og miljø

Ingunn.stemland@alstahaug.kommune.no

Lene Carlsen, Enhetsleder plan, landbruk og miljø

lene.carlsen@alstahaug.kommune.no